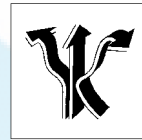

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

«Міжнародне трудове право»

(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2016

Підготовлено професором кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Мацко А.С. та доцентом кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Шашковою-Журавель І.О.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства протокол №8 від 21.04.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту права Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол №4/1 від 29.04.2016 р.)

Мацко А.С., Шашкова-Журавель І.О. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Міжнародне трудове право”. – К.: МАУП, 2016.- 22 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, зміст дисципліни, теми самостійної роботи студентів, методичні вказівки до виконання самостійної роботи, а також список літератури.

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни "Міжнародне трудове право" – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни "Міжнародне трудове право" полягає у засвоєнні відповідних знань, їх закріпленні та систематизації, а також їх застосуванні при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни "Міжнародне трудове право" визначається навчальною програмою цієї дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

Основними формами самостійної роботи студентів з дисципліни "Міжнародне трудове право" є:

- 1) опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов'язкових та додаткових літературних джерел;;
- 2) виконання домашніх завдань;
- 3) вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання
- 4) підготовка до різних форм поточного контролю;
- 5) пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- 6) написання реферату за заданою проблематикою;
- 7) аналітичний розгляд наукових публікацій;

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які охоплюють основні положення, що підлягають самостійному засвоєнню студентами відповідно до кожної, передбаченої для самостійного вивчення теми дисципліни „Міжнародне трудове право”

Поряд з питаннями для самоконтролю та практичними завданнями кожна тема, яка виносяться на самостійне вивчення передбачає декілька тестових завдань для самоконтролю. Тестові завдання для самоконтролю складено відповідно до програми навчальної дисципліни „ Міжнародне трудове право” для поточної перевірки знань студентів.

Виконуючи пропоновані завдання студенти закріплюють знання про системи міжнародно-правового та національного захисту трудових прав індивідів. При цьому вони спираються не тільки на матеріал названого навчального курсу, а й використовують відомості з Порівняльного правознавства, Міжнародного права, міжнародного трудового права, Міжнародного права в галузі захисту прав людини, Трудового права України та інших юридичних дисциплін, що допоможе студентам підготуватися до заліків та іспитів. Головна мета запропонованих тестів – забезпечити засвоєння студентами головних закономірностей правової регламентації трудових відносин в різних національних правових системах, а також вивчення студентами універсальних та регіональних міжнародно-правових норм, спрямованих на захист прав трудящих.

Виконання домашнього завдання з дисципліни “Міжнародне трудове право” має на меті закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента з навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання. Поряд із вивченням законодавства доречно вивчати і аналізувати також практику його реалізації, обставини і причини прийняття актів, які вивчаються,

відношення до них практиків і громадськості. Обсяг об'єктів порівняльного вивчення повинен бути максимально вичерпним.

Одним із важливих засобів у засвоєнні знань є написання рефератів. Написання реферату за заданою проблематикою необхідно починати з власного, добре продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, з максимально можливою точністю встановлюються рамки теми, що підлягає розгляду, визначаються методи її дослідження. Він служить перехідним містком до основного дослідження. В ньому повинно бути відображено практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині роботи мова повинна йти перш за все про зміст досліджуваної проблеми. Наслідком проведеного дослідження можуть бути пропозиції щодо національного законодавства щодо захисту прав людини. У цьому випадку необхідно дати чітке обґрунтування того, чому саме таке рішення є єдино правильним.

Робота повинна завершуватись висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” – студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;

- оцінка “добре” – загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;

- оцінка “задовільно” – студент розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;

- оцінка “незадовільно” – студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «Міжнародне трудове право»

№	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль 1. Правова та організаційна природа міжнародного трудового права	
1	Характеристика міжнародного трудового права як галузі міжнародного права
2	Основні напрями міжнародного регулювання праці на сучасному етапі суспільного розвитку
3	Історичні аспекти становлення та сучасний стан діяльності Міжнародної організації праці
Змістовий модуль 2. Система міжнародних стандартів праці	
4	Система універсальних міжнародно-правових стандартів праці
5	Система регіональних міжнародно-правових стандартів праці
Змістовий модуль 3. Міжнародно-правові аспекти захисту праці найуразливіших категорій населення	
7	Участь МОП в системі міжнародно-правового захисту жінок
8	Характеристика міжнародно-правового захисту інвалідів
9	Міжнародно-правові аспекти захисту праці Віл-інфікованих осіб
Разом годин: 120	

**Зміст самостійної роботи
з дисципліни
«Міжнародне трудове право»**

Змістовий модуль 1. Правова та організаційна природа міжнародного трудового права

Тема 1. Характеристика міжнародного трудового права як галузі міжнародного права

I. Підготувати конспект з питань:

1. Характеристика поглядів вчених колишнього Радянського Союзу на місце міжнародного трудового права в системі міжнародного права
2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного трудового права
3. Зміст концепції Іванова С.А. про місце міжнародного трудового права в системі міжнародного права
4. Зміст поглядів Денисова В.Н. на сутність міжнародного трудового права
5. Взаємозв'язок міжнародного трудового права і міжнародного права людини
6. Підстави уявлення про міжнародне трудове право, як про елемент міжнародного соціального права
7. Позиція Л.А. Маврина щодо визначення сутності міжнародного трудового права
8. Зміст поглядів Б.Н. Жаркова на сутність міжнародного трудового права

II. Підготуватися до колоквіуму за темою „ Місце міжнародного трудового права в системі міжнародного права”

III. Підготувати реферат за темою „ Історичні передумови становлення міжнародного трудового права»

Література: [10-14, 16, 25]

Форми контролю: Перевірка конспектів, усне опитування

Тема 2. Основні напрями міжнародного регулювання праці на сучасному етапі суспільного розвитку

Підготувати конспект за темами:

1. Показники ефективності контрольного механізму МОП
2. Значення контрольного механізму МОП для держав західної Європи
3. Характеристика точки зору Г. Шварта щодо сутності контрольного механізму МОП
4. Характеристика поглядів К. Сантейна стосовно особливостей контрольного механізму МОП
5. Значення контрольного механізму МОП для забезпечення прав трудящих в державах СНД
6. Характеристика поглядів Б.Н. Жаркова стосовно можливості запозичення контрольного механізму МОП іншими міжнародними організаціями
7. Значення контрольного механізму МОП для забезпечення прав трудящих ТНК
8. Роль контрольного механізму МОП в забезпеченні захисту трудових правовідносин в державах Азії

II. Підготуватися до колоквіуму за темою: „ Переваги та недоліки контрольного механізму Міжнародної організації праці”

III. Підготувати реферат за темою: „ вплив контрольного механізму МОП на стан забезпечення прав трудящих в державах колишнього СРСР”

Література: [11, 19, 24-25, 57, 60, 65-67]

Форми контролю: Перевірка конспектів, усне опитування

Тема 3. Історичні аспекти становлення та сучасний стан діяльності Міжнародної організації праці

I. Підготуватися до усного опитування за темами:

1. Участь Міжнародної організації праці в системі міжнародно-правового захисту трудових прав інвалідів
2. Характеристика системи міжнародно-правових актів МОП щодо забезпечення ефективної зайнятості
3. Вплив МОП на забезпечення права трудящих на асоціацію
4. Конвенції МОП, спрямовані на забезпечення охорони праці
5. Діяльність Міжнародної організації праці, спрямована на захист трудових прав жінок
6. Участь Міжнародної організації праці в системі захисту трудових прав неповнолітніх

II. Підготуватися до колоквіуму з темою „ Переваги та недоліки діяльності Міжнародної організації праці”

III. Підготувати реферат на тему „Специфіка нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці”

Література: [9-11. 17-18. 59]

Форми контролю: Перевірка конспектів, Усне опитування

Змістовий модуль 2. Система міжнародних стандартів праці

Тема 4. Система універсальних міжнародно-правових стандартів праці

I. Підготувати конспект за темами:

1. Вплив Комітету ООН з прав людини на забезпечення дотримання соціально-економічних, в тому числі, трудових прав людини
2. Характеристика Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм расової дискримінації від 7 березня 1966р
3. Значення Комісії ООН з прав людини для забезпечення дотримання прав трудящих
4. Характеристика Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок від 1979р.
5. Участь ЕКОСОП в системі захисту соціально-економічних, в тому числі, трудових прав людини
6. Механізм Конвенції ООН щодо захисту прав трудящих-мігрантів та членів їх сімей від 1990р.

II. Підготуватися до колоквиуму за темою : „ Порівняльно-правові аспекти контрольного механізму Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права та міжнародного пакту по громадянські і політичні права”

III. Підготувати реферат за темою: „ Роль спеціалізованих установ ООН в системі міжнародно-правового захисту трудящих»

Література: [1, 4, 6-7, 51]

Форми контролю: Перевірка конспектів, Усне опитування

Тема 5. Система регіональних міжнародно-правових стандартів праці

I. Підготувати конспект за темами:

1. Стандарти ЄС в галузі прав трудящих
2. Механізми забезпечення трудових прав індивідів в межах ЄС

3. Історичні аспекти становлення трудового права в європейських державах
4. Значення подій II. Світової війни для визнання прав трудящих в європейському співтоваристві
5. Регіональні трудові стандарти в державах СНД
6. Характеристика регіональних стандартів праці Ліги Арабських Держав
7. Механізм забезпечення дотримання прав трудящих в державах СНД
8. Характеристика стандартів праці в Співдружності Африканських держав

II. Підготуватися до колоквиуму за темою „ Переваги та недоліки контрольних механізмів Європейської Соціальної Хартії і Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод ”

III. Підготувати реферат на тему „Особливості системи забезпечення дотримання прав трудящих на регіональному рівні”

Література [3, 5, 12-14, 19]

Форми контролю: Перевірка конспектів, усне опитування

Змістовий модуль 3. Міжнародно-правові аспекти захисту праці найуразливіших категорій населення

Тема 9. Міжнародно-правові аспекти захисту праці Віл-інфікованих осіб

I. Підготувати конспект з наступних питань:

1. Характеристика основних напрямів діяльності ООН та МОП, спрямованих на забезпечення захисту трудових прав ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД осіб
2. Передумови виникнення явища „ трудова міграція”, виявлені експертами МОП

3. Характеристика стану дотримання прав Віл-інфікованих та хворих на СНІД осіб в державах східної Європи
4. Стан дотримання прав Віл-інфікованих та хворих на СНІД осіб в державах західної Європи
5. Нормотворча діяльність МОП з метою забезпечення правового захисту Віл-інфікованих та хворих на СНІД осіб
6. Міжнародно-правові гарантії у сфері праці для Віл-інфікованих та хворих на СНІД осіб
7. Система правових норм щодо захисту трудових прав Віл-інфікованих та хворих на СНІД осіб в європейському регіоні

II. Підготуватися до колоквіуму за темою: „Порівняльно-правові аспекти нормативно-правових актів ООН і нормативно-правових актів МОП, спрямованих на захист трудових прав Віл-інфікованих та хворих на СНІД осіб».

III. Підготувати реферат за темою: „Реалізація державами західної Європи норм і програм МОП, спрямованих на забезпечення трудових прав Віл-інфікованих та хворих на СНІД осіб».

Література: [6, 22, 38, 42, 53, 59, 62]

Форми контролю: Перевірка конспектів, Усне опитування

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА:

1. Лушникова М. В. Международное и сравнительное трудовое право и право социального обеспечения: введение в курс : учеб. пособие / М. В. Лушникова, А. М. Лушников. – М. : Юрлитинформ, 2011

2. Загальна Декларація прав людини від 10 грудня 1948р. // Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування .-К., 2013.- 624с.
3. Гомьен Д., Харрис Д., Зваак Л. Европейская конвенция о правах человека и Европейская Социальная Хартия: право и практика: Пер с англ.: М.:Изд-во Моск. ин-та независимого междунар. права, 2014
4. Краснов Є. В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України : [монографія] / Є. В. Краснов. – О. : Фенікс, 2012. – 178 с.
5. Костюк В. Роль Організації Об'єднаних Націй та Міжнародної організації праці у міжнародно-правовому регулюванні трудової правосуб'єктності / В. Костюк // *Публічне право*. – 2012. – № 4. – С. 151–157.
6. Всеобщая Декларация прав человека 10 декабря 1948 года// Международное право в документах. М., 2010
7. Социальные проблемы и права человека. Сборник материалов семинара Московской Хельсинской группы. М., 2013. Вып.3, С. 4-10
8. Мицик В.В. Права людини у міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту: підручник для вузів. - К., 2010
9. Козуб І. Г.Щодо визначення поняття "міжнародно-правові стандарти у сфері праці" / І. Козуб // *Підприємництво, господарство і право*. – 2011. – № 2. – С. 34–37.
- 10.Гусов К.Н., Курилин М.Н. Международно-правовое регулирование труда.- М., 2008
- 11.Киселев И.Я. Международное и сравнительное трудовое право.-М., 2005
- 12.Киселев И.Я. Зарубежное трудовое право: Учебник для вузов.- М: НОРМА–ИНФРА-М, 2000
- 13.Ступницький О.І. Міжнародна міграція робочої сили та механізми її регулювання: Підручник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008.
- 14.Лебедев В.М. Современное трудовое право (Опыт трудового компаративизма).-М.: Статут, 2007

- 15.Международные акты о правах человека: Сб. документов.- М.: НОРМА-ИНФРА-М, 2010
- 16.Киселев И.Я. Трудовое право стран Запада на рубеже XXI века// Государство и право .- 2010.- № 1. С. 17- 22
- 17.Нипорко Ю., Стадник М. Міжнародній організації праці – 80 років // Право України.-2005.- №7.- С.127-131
- 18.Богатыренко З.С. Новейшие тенденции в нормотворческой деятельности Международной организации труда // Труд за рубежом .- 2013.-№3. С. 7-12
- 19.Європейська соціальна хартія.: Збірка договорів Ради Європи. К., Парламентське видавництво, 2012.
- 20.Киселев И.Я. Организация и деятельность трудовых судов: зарубежный опыт.- М., 2009
- 21.Середа О.Міжнародні стандарти з охорони праці: сучасний стан та перспективи адаптації законодавства України / О. Середа // Публічне право. – 2013. – № 2. – С. 219–226.
- 22.Гаєвая О. В. Щодо міжнародно-правового регулювання оплати праці / О. В. Гаєвая //Актуальні проблеми трудового права і права соціального забезпечення: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 27–28 трав. 2013 р.). – Х., 2013. – С. 348–350.
- 23.В.И. Степанец. Глобализация и ее влияние на рынок труда и занятость// Труд за рубежом.-2012.-№1, С. 19-25

ДОДАТКОВА:

- 24.Вісьтак М. Співвідношення норм національного і міжнародного трудового права / М. Вісьтак //Підприємництво, господарство і право. – 2011, № 2.- С.53-58
- 25.Аметистов Э. М. Международное право и труд / М., 1982

26. Мексиканские Соединенные Штаты. Конституция и законодательные акты. / Под ред. О.А. Жидкова. М.: Прогресс, 1986. С. 117
27. Устав Организации Объединенных Наций от 26 июля 1945 года // Международное право в документах. М., 1982.
28. Конвенція МОП № 159 „ Про професійну реабілітацію інвалідів” від 3.12. 1983р. – Конвенції та рекомендації МОП, К, 1997р.
29. Конвенция № 153 о продолжительности рабочего времени и периода отдыха на дорожном транспорте от 27 июня 1979 года // Международная защита прав и свобод человека. М., 1990.
30. Конвенция № 148 о защите трудящихся от профессионального риска, вызываемого загрязнением воздуха, шумом и вибрацией на рабочих местах от 20 июня 1977 года // Международная защита прав и свобод человека. М., 1990.
31. Конвенция № 127 о максимальной нагрузке, допустимом для переноски одним трудящимся от 28 июня 1967 года // Международная защита прав и свобод человека. М., 1990.
32. Конвенция № 115 о защите трудящихся от ионизирующей радиации от 22 июня 1960 года // Международная защита прав и свобод человека. М., 1990.
33. Конвенция № 138 о минимальном возрасте при приеме на работу от 26 июня 1973 года // Международная защита прав и свобод человека. Сборник документов. М., 1990.
34. Конвенция № 100 о равном вознаграждении мужчин и женщин за труд равной ценности от 29 июня 1951 года // Международная защита прав и свобод человека. М., 1990.
35. Конвенция № 97 о трудящихся-мигрантах от 1 июля 1949 года // Международная защита прав и свобод человека. М., 1990.
36. Конвенция № 105 Об упразднении принудительного труда от 25 июня 1957 года // Международная защита прав и свобод человека. М., 1990.

- 37.11. Конвенция № 132 об оплачиваемых отпусках от 24 июня 1970 года // Международная защита прав и свобод человека. М.,1990.
38. Конвенция №III относительно дискриминации в области труда и занятий от 25 июня 1958 года // Международная защита прав и свобод человека. М.,1990.
39. Конвенция №98 относительно применения принципов права на организацию и заключение коллективных договоров от 1 июля 1949 года // Международная защита прав и свобод человека. М.,1990.
40. Конвенция о борьбе с дискриминацией в области образования от 14 декабря 1960 года // Международная защита прав и свобод человека. М.,1990.
41. Конвенция о защите прав культурных ценностей в случае вооруженного конфликта от 14 мая 1954 года // Международное право в документах. М., 2010.
42. Международный пакт о экономических, социальных и культурных правах от 16 декабря 1966 года // Права человека. Сборник нормативных документов. М.,2011.
43. Международная конвенция о ликвидации всех форм расовой дискриминации от 7 марта 1966 года // Международное право в документах. М.,1982.
44. Конвенция о политике в области занятости от 9 июля 1964 года // СССР и международное сотрудничество в области прав человека. Документы и материалы. М., 1989.
45. Конвенция об охране материнства от 28 июня 1952 года // СССР и международное сотрудничество в области прав человека. Документы и материалы. М.,1989.
46. Конвенция о правах ребенка от 22 ноября 1989 года // Вестник МИД СССР. 1990. №7.
47. Декларация прав ребенка от 20 ноября 1959 года // Международное право в документах. М., 1982.

48. Декларация о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами от 24 октября 1970 года // Международное право в документах. М., 1982.
49. Конференция Объединенных Наций в Сан-Франциско. Сборник документов. М., 1999
50. Буткевич В.Г. Міжнародне право. Основні галузі. К., 2004
51. Мюллерсон Р.А. Правачеловека: идеи, нормы, реальность. М., 1991
52. Рекомендация МОТ о максимальном грузе, допустимом для переноски одним трудящимся от 28 июня 1967 года // Международная защита прав и свобод человека. Сборник документов. М., 1990.
53. Твердовський І. М. Заборона дискримінації у сфері праці: міжнародно-правовий аспект / І.М.Твердовський // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2011. – Вип. 51. – С. 352–357.
54. Коршунов Е.Н. Международная защита прав женщин. М., 2013.
55. Конвенція ООН “ Про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок» від 18.12.1979р.- Офіційні звіти Генеральної Асамблеї, тридцять четверта сесія, Доповнення № 46, с. 250-254
56. Терюханова. Зайнятість інвалідів: реалії та перспективи // „Україна: аспекти праці”, № 1, 2007
57. Мамедова Р. Міжнародно-правові основи регулювання профспілкової діяльності / Р. Я. Мамедова // Публічне право. – 2013. – № 3. – С. 330–335.
58. Волохов О. С. Міжнародно-правове регулювання праці: поняття та принципи / О. С. Волохов // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2012.
59. Декларация МОТ об основополагающих принципах и правах в сфере труда и механизме ее реализации. МБТ. – Женева.- 1998
60. Юшко А. М. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посіб. / А. М. Юшко, Н.М.Швець. – Х., 2013

- 61.Шашкова-Журавель І.О. Міжнародно-правове визнання та захист права інвалідів на трудову інтеграцію» // Юриспруденція: теорія і практика № 5 (31) 2007.-с. 6-11
- 62.Шашкова-Журавель І.О. Міжнародно-правові аспекти захисту трудових прав ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД осіб // Юридична Україна, №7 /2008.-с. 102-106
- 63.Шашкова-Журавель І.О. Характеристика міжнародно-правової системи захисту жінок від дискримінації у сфері праці» // Юриспруденція: теорія і практика №7 (45) 2008.-с.16-23
- 64.Шашкова-Журавель І.О. Гендерна рівність у трудових відносинах як важлива складова системи міжнародно-правового забезпечення гідної праці // Європейські перспективи, № 2, 2013.-С. 181-185
65. Шашкова-Журавель І.О., Журавель М.І. Характеристика міжнародно-правової системи викорінення примусової праці // Європейські перспективи, № 8, 2013.-С. 175-179
- 66.Шашкова-Журавель І.О. Міжнародні та порівняльно-правові аспекти системи нормативно-правового регулювання оплати праці // Наукові праці МАУП, вип. № 3 (42), 2014. – С. 108-113
- 67.Шашкова-Журавель І.О. Міжнародно-правові аспекти захисту прав трудящих на об'єднання у сфері праці // Наше право, № 3, 2011.-с. 147-151.